

۱۵۴,۲

۱۵۵,۲

۱۵۳/۱

آ- آموزش

تعداد واحد: ۳

کد: ۵۸

هم نیاز: ندارد

نام درس: جامعه‌شناسی

پیش‌نیاز: ندارد

الف - منابع مطالعه

- ۱ - مقدمات جامعه‌شناسی - دکتر منوچهر محسنی / (تهیه شود)
- ۲ - کتاب جامعه‌شناسی دین - دکتر نادر سعیدی / (در محل موجود است)

ب - ضمايم

سؤالات مربوط به تکالیف نوبتی ممکن است در بعضی از ترم‌ها تغییر کند که در صورت نیاز قبل از ارسال اول‌ارائه خواهد شد.

ج - ارزشیابی

۱ - امتحانات

- ماهانه اول: ندارد

- میان‌ترم (۴۰ نمره / هفته نهم)

- ماهانه دوم: ندارد

- پایان‌ترم (۴۰ نمره / هفته هجدهم)

۲ - تکالیف

- تکلیف اول (الزامی / فردی / ۵ نمره / هفته چهارم)

- تکلیف دوم (الزامی / فردی / ۵ نمره / هفته هشتم)

- تکلیف سوم (الزامی / فردی / ۵ نمره / هفته سیزدهم)

- تکلیف چهارم (الزامی / فردی / ۵ نمره / هفته هفدهم)

۳ - گزارش

ندارد

مخصوص جامعه بهائی است.

دوستان عزیز لطفاً موارد زیر را در جزوه درسی خود اصلاح فرمائید.

۱ - اصلاحات مربوط به شناسنامه درس

الف: منابع مطالعه

قسمت دوم منابع مطالعه بصورت زیر اصلاح گردد.

۲ - کتاب جامعه‌شناسی دین - دکتر نادر سعیدی / (ارسال می شود)

قسمت سوم کلاً حذف گردد.

ب: ضمائم

مورد زیر به قسمت ضمائم اضافه گردد.

۲ - اصلاحیه کتاب جامعه‌شناسی دین / (ارسال می شود)

۲ - اصلاحات مربوط به جزوه راهنما

- موارد زیر به قسمت معرفی درس و منابع مطالعه (صفحه ۵) اضافه گردد

عنوان	مؤلف	مترجم یا اقتباس کننده	انتشارات
۱۰ - فرهنگ علوم اجتماعی	آلن بیرو	باقر سا روخانی	کیهان
۱۱ - فرهنگ جامعه‌شناسی	نیکلاس استفن هیل برایان.اس. ترنر	حسن پویان	چا پخش
۱۲ - دایره المعارف علوم اجتماعی باقر سا روخانی	-	-	امیرکبیر

THE HISTORY OF THE

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

...

...

دوستان عزیز لطفا موارد زیر را در جزوه درسی خود اصلاح فرمائید.

در شناسنامه، قسمت ضامم مورد زیر اضافه گردد:

- اصلاحیه کتاب جامعه‌شناسی دین/ (ارسال می‌شود)

صفحه ۵، بعد از شماره ۹ اضافه گردد:

عنوان	مؤلف	مترجم یا اقتباس‌کننده	انتشارات
۱۰ - فرهنگ علوم اجتماعی	آلن بیرو	باقر ساروخانی	کیهان
۱۱ - فرهنگ جامعه‌شناسی	نیکلاس آبرکرومبی استفن هیل برایان هاس، تورنر	حسن پویان	چاپخش
۱۲ - دانش‌المعارف علوم اجتماعی	باقر ساروخانی	—	امیرکبیر
صفحه	سطر	غلط	صحیح
۳	۱۴	در آن شوکت سلطنت	در آن شوکت سلطنت
۳	۲۱	... وسوسه تسری و تحلیل... تحلیلها وسوسه صحت و لزوم تسری تحلیلها ...
۹	۱۳	... تسلط خود نسبت به تسلط خود نسبت به ...	عبارت تکراری حذف شود
۹	۲۳	... رعایت ضوابط رعایت ضوابط ...
۹	۲ سطر به آخر	... با پاسخ در بیان با پاسخ مشروح در بیان ...
۱۰	۱ سطر به آخر	... تستی ۵ یا ۵ جوابی تستی ۴ یا ۵ جوابی
۱۱	هفته چهاردهم	... (ابتدای جزوه...)	... (از ابتدای جزوه...)
۱۶	سطر آخر	... روانشناختی و عاطفی اجتماعی ...	روانشناختی و عاطفی، اجتماعی
۱۱	هفته هجدهم	جمله بصورت زیر اصلاح شود: (توضیح: امتحان پایان ترم تنها از مطالب مقطع نیم ترم دوم بعمل خواهد آمد.)	

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be clearly documented and supported by appropriate evidence. This ensures transparency and accountability in the financial process.

Furthermore, it is noted that regular audits are essential to verify the accuracy of the records. These audits help identify any discrepancies or errors early on, allowing for prompt correction and preventing larger issues from arising.

In addition, the document highlights the need for clear communication between all parties involved. Regular meetings and reports should be conducted to keep everyone informed of the current status and any changes that may occur.

Finally, it is stressed that the information provided should be kept confidential and secure. Only authorized personnel should have access to these records, and appropriate measures should be taken to protect them from unauthorized disclosure.

" فهرست مندرجات جزوه راهنما "

- ۱ - اهمیت مطالعه جامعه‌شناسی
- ۲ - معرفی درس و منابع مطالعه
- ۳ - اهداف
- ۴ - راهنمای مطالعه درس
- ۵ - نحوه ارزشیابی
- ۶ - جدول زمانبندی مطالعه و ارسال تکالیف
- ۷ - پیشگفتار

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. This ensures transparency and allows for easy verification of the data.

In the second section, the author outlines the various methods used to collect and analyze the data. This includes both primary and secondary data collection techniques. The primary data was gathered through direct observation and interviews, while secondary data was obtained from existing reports and databases.

The third part of the document details the statistical analysis performed on the collected data. It describes the use of descriptive statistics to summarize the data and inferential statistics to test hypotheses. The results of these analyses are presented in a clear and concise manner, highlighting the key findings of the study.

Finally, the document concludes with a summary of the overall findings and their implications. It suggests that the data indicates a significant trend in the market, which may have important implications for future research and policy-making.

.

.

.

.

" اهمیت مطالعه جامعه‌شناسی "

آمارهای حاصله از مطالعات اجتماعی نشان میدهد که میزان جرم، جنایت، اعتیاد به الکل و مواد مخدر، فساد اخلاق، طلاق، بی‌توجهی به معتقدات مذهبی، ولگردی و اعمال ضد اجتماعی دیگر در شهرهای پرجمعیت و اصطلاحاً " مهاجرپذیر بسیار بالاتر از شهرهای کوچک و خصوصاً " روستاهاست. شما علل این امر را چه میدانید؟

در پاسخ به این سؤال جامعه‌شناسان از جمله اهم دلایل این امر را کم کردن معیارهای تشخیص رفتار، گفتار و پندار خوب از بد یا اخلاقی از غیر اخلاقی میدانند. باین معنی که افراد و گروههای مختلفی از مناطق کوچکتر که معمولاً دارای فرهنگهای یک دست و همگون می‌باشند بشهرهای مهاجرپذیر هجرت می‌کنند. این افراد هر یک در طی زندگی خود فراگرفته‌اند که چه چیز خوب و پسندیده است و چه چیز زشت و ناپسند، کدام عمل را باید انجام داد و کدام عمل را نباید به انجام آن اقدام نمود، و خلاصه معیارهای خوب و بد و زشت و زیبا و کلیه امر و نهی‌های اجتماعی و اخلاقی تمامی امور و شئون زندگی ایشان را متأثر ساخته است. این افراد در ورود بشهرهای بزرگ و مواجهه با آثار تمدن نوین و مظاهر علم و تکنولوژی پیشرفته اولاً دچار شگفتی و حیرت گردیده و در مقابل آنها خود و زادگاه و فرهنگ زادگاه خود را حقیر می‌یابند، از طرف دیگر نیز درمی‌یابند که بسیاری از اموری که تاکنون بد و زشت می‌دانستند، برای ساکنان متمدن شهر مقبول و مطلوبست و بسیاری دیگر را که خوب و اخلاقی و زیبا می‌انگاشتند در نزد ایشان مطرود و غیرمقبول و موجب سرزنش می‌باشد، لذا دچار تعارض و تردید میگرددند. اکثر این افراد و گروهها با توجه به تاثیر سحرانگیز مظاهر زندگی شهری و فشارهای فرهنگ غالب شهر، تسلیم شده به تمام ارزشها، معیارها و هنجارهایی که قبلاً خوب و زیبا و مقدس و متعالی می‌دانستند پشت کرده و برخلاف آنها عمل می‌کنند، و این در حقیقت بدایت سیر در جهت رفتارهای افراطی است. باش تا صبح دولتش بدمد، کاین هنوز از نتایج سحر است. نهایتاً " این افراد اصطلاحاً " کاتولیک‌تر از پاپ می‌گردند، یعنی سریعاً " آلامد گردیده، با لباسها و آرایشهای عجیب و غریب ظاهر شده و اغلب رفتارهای نابهنجار و ضد اجتماعی از ایشان صادر می‌گردد. این تحولات و دگرگونی‌ها در این افراد نه ناشی از ضعف مبانی اجتماعی و اخلاقی و فرهنگی زادگاه ایشان است و نه حاصل اشکال در شیوه‌های تربیتی والدینشان و نه به علت اختلال در ساختار روانی آنان زیرا این افراد در زادگاه خود بشیوه‌ای بهنجار و اخلاقی رفتار می‌کرده‌اند. لذا استمداد از روانشناس و یادرخواست کمک از عالم علوم تربیتی در این موارد صرفاً " میتواند با هدف درمان معادیق مساله یعنی

افراد نابهنجار صورت‌گیرد و نباید توجه به علل موضعی و محدود، موجب غفلت از علل بنیادی و دیدگاه‌های پیشگیرانه گردد.*

گروه فوق‌الذکر معمولاً شامل جوانان و نوجوانان می‌گردد، اما افراد مسن‌تر که شخصیتشان شکل منسجم‌تری بخود گرفته است بعضاً "بعد از مقاومت زیاد و نهایتاً" پذیرش برخی از عناصر فرهنگ شهری، دچار اختلالات شخصیتی و روحی و روانی می‌گردند و یا ندرتاً "نیز ممکن است توان تحمل نداشته بازگشت به روستا و یا زادگاه خویش را ترجیح دهند. باین ترتیب اگر به خانواده‌هایی که بشهر مهاجرت می‌نمایند توجه کنیم اختلاف و تضاد نسلی را معمولاً بعین مشاهده می‌کنیم.

دیدیم که مواجهه با فرهنگ‌های مختلف چه عوارضی را در پی داشت حال ببینیم که روند تحولات آتی جهان چگونه است، یعنی آیا بجهت تعادل، انسجام، هماهنگی و ثبات بیش می‌رویم یا خیر؟
حضرت بهاء‌الله می‌فرماید:

"عالم منقلب است و انقلاب او یوما "فیوما" در تزايد و وجه آن بسر غفلت و لامذهبی متوجه و این فقره شدت خواهد نمود و زیاد خواهد شد، بشانی که ذکر آن حال مقتضی نه، و مدتی بر این نهج ایام می‌رود و اذا تم المیقات یظهر بغتاً "ما ترتعد به فرائض العالم اذا" ترتفع الاعلام و تغرد العنادل علی الافئان"***

از مضمون بیان مبارک مستفاد می‌گردد که این بیان انداز آمیز زمانی از قسم اظهار نازل گردید که شاید بنیادیت رشد شتابنده تحولات و انقلابات ارض بوده است. جامعه بشری در گذر از این سنین محدوده تا زمان حاضر شاهد تحولات عظیمه و انقلابات متواتره بوده است. اما این انقلاب و دگرگونی در کدام بعد از ابعاد عالم انسانی و در چه امری از امور من فی الامکان ظاهر و عیان گردیده است. فی الحقیقه اگر به بصر حدیدو از منظری وسیع بر امور عالم ملاحظه شود، جمیع امور و شئون بشری از همه ابعاد و جوانب دستخوش انقلاب و دگرگونی فراینده بوده است.

حضرت ولی‌عزیز امرالله در سال ۱۹۴۱ در توقیع مهیمن "قد ظهر یوم المیعاد" ذیل عنوان "دنیای معرض از حق" این انقلابات را چنین توصیف می‌فرماید:
"پس از یکصد سال تحول و انقلاب، اکنون ببینیم اگر کسی در اوضاع -

* زیرا پدیده‌های اجتماعی که تحت تاثیر عوامل اجتماعی حاصل می‌گردند، موضوع مطالعه جامعه‌شناس می‌باشند.

** نقل از توقیع "هدف نظم بدیع جهانی" صفحه ۱۰

بین المللی با مراجعه به سنوات اولیه تاریخ بهائی مطالعه کند چه خواهد فهمید؟ دنیائی خواهد دید که از احتضار سیستم‌های مختلفه و نژادهای متباغضه و ملل متخاصمه بتشنج مبتلا گشته و در دام خرافات و اوهام گرفتار آمده و بیش از پیش از یکتا مدبر سرنوشت‌های خسود روگردان شده، روز بروز در دریای خونریزی عمومی فروتر رفته دنیائی که از حیث روحانیات فقیر است و از جهت اخلاقیات ورشکست شده و از حیث سیاست متلاشی گردیده و در قسمت اجتماعی متشنج شده و از لحاظ اقتصادی امور آن فلج گردیده و از سوزش سیاط غضب الهی بخود پیچیده و اعضاء و جوارح آن خون آلود و از هم گسیخته است... دنیائی که تعادل خود را از دست داده و آتش فروزان دیانت در آن بحیال خاموشی افتاده و قوای تعصبات ملی و نژادی غاصب حقوق و مزایائی که مختص بخدا است گردیده، دنیائی که در آن عشق بمادیات که نتیجه مستقیم بیدینی است غلبه یافته و چهره زشت خود را نشان می دهد و در آن شرکت سلطنت منفور و کسانیکه علائم و مشخصات آن را زیب بیکر خویش قرار داده اند غالباً " از سریر سلطنت سرنگون شده اند... "

مشکلات و مسائلی از این قبیل با وجود رشد شدید علم و تکنولوژی همچنان تداوم یافته و رشد فزاینده داشته اند، چرا که مدیران و سیاستمداران عالم که از بساده غرور سرمستند، تحت تاثیر گرایشهای تنگ نظرانه ملی، سیاسی و ایدئولوژیک و بی توجهی به مقتضیات زمان از عواقب مصیبت بار اقدامات خود غفلت ورزیده، آینده‌ای وحشتناک و روندی ویرانگر را تسریع می بخشند، خصوصاً " که پیشرفت شگرف وسایل ارتباط جمعی و بکار گیری ماهواره در تعمیم فزاینده امکانات ارتباطی و سوسه تسری و تحلیل باورها و ارزشهای اخلاقی و اجتماعی حاکم بر کشورهای پیشرفته را برای ایشان بسه ارمغان آورده، باین ترتیب دیگر نیازی بمهاجرت و تماس با فرهنگهای متنوع نیست، زیرا این فرهنگهای مختلف در حالیکه مسلح به آخرین امکانات و روشهای تبلیغاتی می باشند بداخل خانواده‌ها و منازل اقصی نقاط عالم وارد شده تعارضات و عسدم تعادلها را در ابعاد وسیع تر، خشونت بارتر و ویرانگرتر موجب خواهند شد...

حال وظیفه ما را کبین سفینه حمراء و متمسکین به عروه الوثقای امرای

ابهی در این اقیانوس طوفان زده و متلاطم عالم انسانی چیست؟

حضرت بهاء الله میفرماید:

" رگ جهان در دست پزشک داناست، درد را می بیند و بدانائی درمان

می کند. هر زوز را راوی است و هر سر را آوازی. درد امروز را درمائی و فردا را درمان دیگر. امروز را نگران باشید و سخن از امروز رانید. دیده میشود گیتی را دردهای بیکران فراگرفته و او را بر بستن ناکامی انداخته. مردمانیکه از باده خودبینی سرمست شده اند پزشک دانا را از او بازداشته اند. اینست که خود و همه مردمان را گرفتار نموده اند. نه درد می دانند و نه درمان می شناسند. راست را کسز انگاشته اند و دوست را دشمن شمرده اند.

"نقل از مجموعه الواج مبارکه چاپ مصر صفحه ۲۶۱"

حال که داروی صحت بخش و حیات آفرین آثار الهی در اختیار ماست، چه نیکوست که این داروی الهی را با استفاده از امکانات و دستاوردهای علم بکار گیریم، و تحقق وعود الهی و استقرار مدنیت الهیه را در بسط غرباء بمدد تائیدات الهی و با توسل به این اسباب ممدوحه تسریع و تسهیل نمائیم. آثار مبارکه ضمن ارائه احکام، تعالیم، آرمانها و ارزشهای متعالیه در اکثر موارد نظرگاه خود را بر امور جامعه معطوف داشته و استقرار نظامات اجتماعی متعالی را هدف قرار داده است. حال با توجه به سرعت بی سابقه و رو به افزایش انقلابات و آلام بشری اهمیت و حساسیت وظایف و مسئولیتهای جامعه شناسان و پژوهشگرانی که در ظل امر مبارک نشو و نما نموده اند در تمهید سبیل استقرار نظامات بهائی و تحقق وعود الهیه و تخفیف آلام جامعه بشری نمایان میگردد. چرا که نقشی سابقه و بسیار حسیاس بررسی و شناخت وضعیت موجود نهادها، سازمانها و نظامات بشری و روند تحولات و قوانین حاکم بر آنها بعهدہ ایشان واگذار گردیده تا نتایج حاصله زمینه ساز طرح و اجرای برنامه های جامعه و تحقق اهداف عالیه امر مبارک واقع گردد.

"معرفی درس و منابع مطالعه"

درسی که بمطالعه آن خواهید پرداخت، تحت عنوان "مبانی جامعه شناسی" ارائه خواهد گردید. فصولی از کتاب "مقدمات جامعه شناسی" تالیف دکتر منوچهر محسنی به همراه جزوه جامعه شناسی دین، تالیف دکتر نادر سعیدی، بعنوان منابع اصلی مطالعه این درس منظور گردیده اند. کتاب "مقدمات جامعه شناسی" گرچه در طرح برخی از مباحث از جامعیت مسرود انتظار برخوردار نیست، اما در مجموع فزونی جهات قوت این کتاب موجب انتخاب آن گردید. کتاب مذکور بعنوان یک منبع آموزشی تهیه و تدوین گردیده، لذا در انتهای

هر فصل ضمن درج خلاصه مطالب اهم سوءالات قابل طرح نیز ارائه گردیده است، که زمینه مناسبی را برای یادآوری مطالب و انجام خودآزمایی فراهم می نماید.

لازم بذکر است که کتاب "مقدمات جامعه‌شناسی" که مطالعه می کنید حساسی نظریه‌ها و دیدگاه‌های علما و دانشمندان غیربهاشی است و نباید بعنوان یک مجموعه مصوب امری مورد توجه باشد. همچنین جزوه استاد گرامی جناب دکتر نادر سعیدی کسه تجربه‌ای جدید در تلفیق مسائل علمی و مقایسه با دیدگاه‌های امری است بعنوان فصل-الخطاب تلقی نمی گردد، بلکه به جوانان عزیز بپیش و دید وسیع و جدیدتری از زوایای مخصوصی می دهد، مسلم است که هر چه ما در مطالعات علمی و امری بیشتر پیش رویم و مرور زمان نیز حاصل آید، البته به افق روشنتری از درک مفاهیم و مقایسه مطالب و وسعت نظر بیشتری در دریافت صحیح مطالب امری می رسم و بدست می آوریم، امید است جوانان عزیز همیشه با وسعت نظر و دیده جهان بین به مسائل و مطالب ناظر باشند. از آنجا که مراجعه به منابع و مآخذ مختلف در رفع مشکلات درسی و توسیع دایره اطلاعات دانشجویان نقشی اساسی ایفاء مینماید، ذیلا" به معرفی برخی از منابع در زمینه مبانی جامعه‌شناسی می پردازیم.

عنوان	مؤلف	مترجم یا اقتباس کننده	انتشارات
۱- زمینه جامعه‌شناسی	اگ برن و تیم کف	اقتباس امیرحسین آریانپور	فرانکلین
۲- مبانی و رشد جامعه‌شناسی (۲ جلد)	جی. ا. ج. آبراهامز	ترجمه حسن پویان	چاپخش
۳- مبانی جامعه‌شناسی	علی اکبر ترابی		اقبال
۴- مباهای و اصول جامعه‌شناسی	حضرت الله طبیبی		کتابفروشی اسلامیة
۵- جامعه امروز	۲۴ نفر از اساتید جامعه‌شناسی	ترجمه و اقتباس فرهنگ هلاکوشی	چاپخانه جلالی
۶- مبانی جامعه‌شناسی	منصور وثوقی و علی اکبر نیک خلق		خردمند
۷- مبانی جامعه‌شناسی	هانری مندراس	باقر پرهام	امیرکبیر
۸- جامعه‌شناسی عمومی	متوجهر محسنی		کتابخانه طه‌پوری
۹- جامعه‌شناسی	تی. بی. با تومور	سیدحسن منصور- سیدحسن حسینی کلجایی	شرکت سهامی کتابهای جیبی

اهداف

تفہیم و تفاهم و بیان مافی الضمیر و برقراری ارتباط مستلزم کاربرد وسائل یا سمبلهایی است که اهم و اعم آنها در مجموعه‌ای از سمبلهای صوتی تحت عنوان زبان

تشکل یافته‌اند. علوم مختلفه نیز در بیان مفاهیم خود ناچار از کاربرد اصطلاحات و تعبیراتی می‌باشند که میتوان مجموعه آنها را زبان آن علم دانست.

بخلاف علوم طبیعی که بوضع اصطلاحات و مفاهیمی تخصصی برای بیان پدیده‌های مورد مطالعه پرداخته‌اند، در جامعه‌شناسی اصطلاحات بصورتی غیر اختصاصی تعریف میشوند، زیرا مفاهیم در این رشته علمی معمولاً از زبان متداول در جامعه‌ای که جامعه‌شناس در آن زندگی میکند اخذ میگردد، بنا بر این در عین برخورداری از روشنی، دقت و ظرافت بسیار، بخلاف برخی از علوم که از زبان ریاضی صرف استفاده می‌نمایند واجد جهاتسی از گنگی و ابهام نیز می‌باشند.

کلماتی مانند سن، جنس، نژاد، فقیر، آنارشیت، ... توسط همه افراد قابل تعریف‌اند، هر چند که این تعاریف مغایر با تعریفی باشد که نظریه‌ای ویژه در جامعه‌شناسی به آن توجه دارد. اما از آنجا که هر گاه برای پدیده‌ای که در زبان متداول واژه‌ای به آن اختصاص یافته است، نام جدیدی ابداع و وضع شود، معمولاً در افکار عمومی تصویری عجیب و غیرعادی از چنین مفاهیم و واژه‌های ناآشنا و غیرمطلوب ترسیم می‌گردد، لذا لازمست که این مفاهیم، اصطلاحات و تعابیر تعریف‌شوند تا برای مبتدیان ابهام و اشکالی حاصل نگردد.

با عنایت باینکه جامعه‌شناسی نیز همچون سایر علوم برای بیان مفاهیم حاصله از مطالعه پدیده‌های اجتماعی تدریجاً "به تدوین زبانی اقدام نموده است، شاید از جمله اولین قدمها در ورود به مباحث آن و استفاده از منابع و کتب مربوطه و اقدام به مطالعه و تحقیق و نهایتاً تعبیر و تفسیر و بیان نتایج آنها آشنائی با این زبان باشد. بنا بر این لازمست در مراحل مقدماتی با اصطلاحات، تعابیر و مفاهیم و در مجموع با زبان، شیوه نگارش، روشهای تحقیق و تحلیل و تفسیر پدیده‌های اجتماعی و با برخی از داده‌ها و نتایج مطالعات انجام شده و نظریات مطروحه در این رشته بصورتی مقدماتی آشنا شویم و این همان هدفی است که ارائه دروس مقدماتی و از جمله درس "مبانی جامعه‌شناسی" دنبال می‌نمایند.

با توجه بآنچه مذکور افتاد، اهداف مطروحه را میتوان بشرح زیر خلاصه نمود:

الف- هدف کلی:

آشنائی با زبان، اصطلاحات، مفاهیم، شیوه‌های نگارش و روش تحقیق و مطالعه در جامعه‌شناسی بصورتی مقدماتی بهمراه برخی از نظرات مطروحه و نتایج مطالعات انجام شده در این رشته که وصول به آنها را از طریق مطالعه منابع تعیین شده پی خواهیم گرفت.

ب- اهداف آموزشی :

- ۱- آشنائی با دانش جامعه‌شناسی و جایگاه آن در میان علوم اجتماعی و روشهای مطالعه و تحقیق پدیده‌های اجتماعی .
- ۲- آشنائی با تاریخچه ظهور و سیر تکوینی اندیشه اجتماعی و جامعه‌شناسی و برخی از مکاتب و دیدگاههای جامعه‌شناختی .
- ۳- آشنائی با فرهنگ ، مفهوم و ویژگیهای آن و اجتماعی شدن و تداوم اجتماعی .
- ۴- آشنائی با گروه اجتماعی ، ویژگیها و انواع آن و رفتار گروهی .
- ۵- آشنائی با تعاریف و خصائص برخی از انواع نهادها و سازمانهای اجتماعی .
- ۶- آشنائی با مفاهیم قشر ، طبقه ، پایگاه ، نقش و برخی از اشکال نابرابریها و طبقات اجتماعی .
- ۷- آشنائی اجمالی با شهر و شهرنشینی و خصائص جوامع شهری و صنعتی .
- ۸- آشنائی با مفاهیم ارزشها ، هنجارها ، نظارت ، اصلاح و انحرافات اجتماعی .
- ۹- آشنائی با مفاهیم و ویژگیهای شهر و شهرنشینی و جامعه صنعتی .
- ۱۰- آشنائی با خانواده و خویشاوندی و مباحث مربوط به ویژگیها و تحولات آن .
- ۱۱- آشنائی با نهاد دین و نظرات اندیشمندان اجتماعی و جامعه‌شناسان راجع به آن .
- ۱۲- آشنائی با برخی از مفاهیم ، روشها ، نظریات و مباحث مطروحه در زمینه جامعه‌شناسی دین .
- ۱۳- مساعدت در ایجاد امکان شناخت معادیق پدیده‌ها ، مفاهیم و مسائل مطروحه در مباحث درسی ، در جامعه محل سکونت .
- ۱۴- فراهم آوردن زمینه‌های مساعد جهت مطالعه و بررسی آثار امری از منظر جامعه‌شناسی و شیوه‌های مطروحه در آن ، بنحوی که حتی المقدور شرایط لازم جهت آشنائی با دیدگاههای جامعه‌شناختی امر مبارک حاصل گردد .

" راهنمای مطالعه درس مبانی جامعه‌شناسی "

تحصیل مکاتبه‌ای علوم و معارف بشری شیوه‌ای بسیار نوین می باشد، و شاید در کشور مقدس ایران بجزرات بتوان گفت که با توجه به تحولات اخیر در جریان برداشتن نخستین گامها در این سبیل هستیم. بدیهی است که به یمن پیشرفتهای شگرف و دانشم-الاتساع وسایل و امکانات ارتباطی، این شیوه تحصیل سریعاً از کیفیتی بسیار مطلوب و گستردگی و عمومیتی بسیار وسیع برخوردار خواهد گردید.

موفقیت در بکارگیری هر چه صحیح تر این شیوه و وصول به اهداف آموزشی مورد نظر جدای از نقش بسیار مهم وسایل و امکانات ارتباطی مستلزم رعایت اصول و نکاتی است که رعایت همه جانبه آنها موفقیت شما را تسهیل و تسریع می نماید. لذا ذکر مواردی از آنها را بشرح زیر لازم می دانیم:

۱ - تحقق عینی کلمه دانشجوی مستلزم تلاشی مستمر و کوششی مضاعف در جستجو، شناخت و دسترسی به منابع و مراجع لازمه با هدف مطالعه و غور و غویس کاوشگرانه در مباحث مطروحه و فراگیری دقیق و عمیق آنهاست. که منظور نظر قرار خواهید داد.

۲ - رعایت دقیق برنامه زمانی مطالعه مباحث و فصول درسی از تراکم حجم مطالب مورد مطالعه در زمانی محدود گاسته و موجب افزایش ارزشهای کمی و کیفی مطالعات و آموخته های شما خواهد گردید. انجام به موقع تکالیف این درس در مقاطع معینه در جدول زمانبندی ضمن کمک در تحقق هدف فوق، شما را از ۲۰٪ نمره این درس برخوردار خواهد نمود. تکالیف درس مباحثی جامعه شناسی بضمیمه جزوه راهنما در هر نیمسال تحصیلی جهت دانشجویان ارسال خواهد شد.

۳ - ابتدا به مطالعه اجزای مبحث مورد نظر بپردازید، تا یک اشراف کلی نسبت به مطالب آن برای شما حاصل گشته و سپس در مطالعه دقیق تاکید بیشتری در فراگیری اهم مطالب با توجه به اهداف مبذول دارید.

۴ - به منظور ارتقاء کیفیت مطالعه و بهره مندی بیشتر از گذراندن این درس، با توجه به بستگی عمیق و گسترده پدیده های اجتماعی با یکدیگر نسبت به شناخت این بستگیها و روابط متقابل سعی بلیغ مبذول دارید و در صورت مواجه شدن با ابهامات و اشکالات احتمالی از طرق پیشنهادی در این جزوه راهنما به رفع آنها اقدام نمائید. فی المثل رابطه شهرنشینی و شکل خانواده، یا رابطه بیسوادی، و انحرافات اجتماعی و یا ... باین منظور قابل بررسی است.

۵ - شیوه دیگری که بمنظور تعمیق و تدقیق در فراگیری مطالب توصیه میگردد، جستجوی مصادیق مفاهیم، پدیده ها و مباحث درسی در جامعه محل سکونت می باشد. فی المثل در بحث از گروه های اجتماعی، مصادیق هر یک از انواع گروهها را در جامعه خود مشخص نمائید. این شیوه هم به درک بهتر موضوع، فراگیری و بغاظر بسیاری سریعتر و عمیق تر آن، و هم به برخورداری از نگرشی واقع گرا در تحلیل مسائل اجتماعی کمک شایانی خواهد نمود.

۶ - تشکیل جلسات بحث و بررسی، با مجامع مشورتی، متشکل از دانشجویان این درس و افراد صاحب نظر در رفع مشکلات درسی و افزایش کیفیت و عمق فراگیری مطالب

از اثرات مفیده‌ای برخوردار می باشد.

۷- ابهامات، مشکلات و مسائل درسی خود را در ابتدا حتی الامکان با مراجعه به منابع و مآخذ جنبی و تکمیلی رفع نمائید.

۸- استفاده از مطلعین محلی و هیئتهای علمی را نیز جهت رفع مشکلات، مسائل و ابهامات درسی توصیه می نمائیم.

۹- چنانچه پاسخ مشکلات، مسائل و یا سوءالات خود را از طرق فوق الذکر نیافتید، آنها را بوجهی که در عین اختصار، مفید به مقصود باشند مطرح نمائید تا بوجه مقتضی پاسخ داده شود.

۱۰- در انتهای بمنظور اطلاع از میزان فراگیری مطالب، اعمال شیوه خودآزمایی را توصیه می نمائیم. اقدام به پاسخگویی به سوءالات مطروحه در انتهای هر فصل شما را در تحقق این هدف یاری می نماید. در صورتیکه از تسلط و حضور ذهن کافی در پاسخگویی به سوءالات برخوردار نبودید، از طریق مطالعه مجدد و بازآموزی مبحث مورد نظر راجع به تسلط خود نسبت به تسلط خود نسبت به موضوع اطمینان یابید.

لازم به یادآوری است که جهت وصول به اهداف آموزشی مورد نظر، اقدام به خودآزمایی در پایان هر یک از فصول ضروری میباشد.

" نحوه ارزشیابی "

ارزشیابی کم و کیف فراگیری مطالب درس " مبانی جامعه‌شناسی " در دو مقطع میان ترم و پایان ترم صورت خواهد گرفت. حجم مطالب مورد آزمون در هر یک از این مقاطع در جدول زمانبندی مطالعه مباحث درسی مشخص گردیده است. ارزش قابل حصول در مقطع میان ترم ۴۰٪ و در پایان ترم ۶۰٪ کل امتیازات این درس خواهد بود. ۲۰٪ امتیازات باقیمانده مربوط به تکالیف نوبتی میباشد. دانشجویان باید تکالیف نوبتی خود را در چهار مقطع در محدوده‌های زمانی مشخص شده در جدول زمانبندی انجام داده و ارسال نمایند. در تهیه و ارسال تکالیف رعایت ضوابط ارائه تکالیف مطابق ضوابط مندرجه در دروس ادبیات الزامی است.

ضمن اینکه بخش علوم اجتماعی در مورد اشکال سوءالات امتحانی محدودیتی را قائل نمی باشد، یعنی دانشجویان باید با آمادگی کامل در جلسات امتحانی حاضر گردند، گرایش غالب را در طرح سوءالات بنحو زیر عنوان می نماید.

۱- سوءالات با پاسخ در بیان اهم مطالب مطروحه در هر مبحث که کیفیت مطالعه و میزان فراگیری و حضور ذهن شما را نسبت به مواضع درسی مورد سنجش قرار می دهند.

۲ - سوءالات با پاسخ کوتاه که معمولاً در تعریف مفاهیم، اصطلاحات و یا تبیین

اختصاری برخی از پدیده‌ها عنوان می‌گردند.

۳ - سوءالاتی که ممکن است با توجه به متن یک داستان مطرح گردد. باین ترتیب

که یک داستان حاوی برخی از پدیده‌ها و مسائل اجتماعی مطرح و سوءالاتی در مسـورد
مواضع مطروحه در آن طرح خواهد شد. این سری از سوءالات که شیوه نگارش و تحلیل شما
را از پدیده‌های اجتماعی با توجه به داده‌ها و نتایج مطالعات جامعه‌شناختی مسـورد
سنجش قرار میدهد و مطالعات نظری شما را حاوی جنبه‌های عملی و عینی خواهد نمود.

۴ - سوءالات تحلیلی، تالیفی و استنباطی که میزان بهره‌مندی شما از این درس

را در جهت تحلیل و تفسیر پدیده‌های اجتماعی مورد سنجش قرار میدهد. البته با توجه
باینکه این درس با عنوان مبانی جامعه‌شناسی، به طرح مباحث مقدماتی و در حد آشنائی
با مواضع مورد مطالعه در جامعه‌شناسی می‌پردازد. این سری سوءالات از بارم بالائی
برخوردار نمی‌باشند.

۵ - سوءالات تستی ۵ یا ۵ جوابی که نسبت به انواع فوق از اهمیت و بارم کمتر

برخوردار می‌باشند.

۱۱۱

* جهت استفاده دانشجویانی که چاپ سیزدهم را در اختیار دارند.

۱۵۵/۱ جدول زمانبندی مطالعه مواضع مطروحه در درس مبانی جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسی دین

منبع مورد مطالعه	فصول یا بخشهای مورد مطالعه	هفته‌های ترم
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	مطالعه راهنمای درس و فصل اول: جامعه‌شناسی، علم جامعه	اول
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	فصل دوم: پیدایش و رشد جامعه‌شناسی	دوم
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	فصل چهارم: فرهنگ و جامعه فصل پنجم: اجتماعی شدن	سوم
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	انجام و ارسال تکلیف اول فصل ششم: گروه اجتماعی	چهارم
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	فصل هفتم: نهادها و سازمانهای اجتماعی	پنجم
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	فصل هشتم: نابرابریها و طبقات اجتماعی	ششم
	انجام و ارسال تکلیف دوم	هفتم
	امتحان میان ترم	هشتم
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	فصل یازدهم: شهرنشینی و جامعه صنعتی	نهم
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	فصل دوازدهم: هنجارها، ارزشها و انحرافات اجتماعی	پا زدهم
کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی	فصل سیزدهم: خانواده و خویشاوندی	دوازدهم
	انجام و ارسال تکلیف سوم	سیزدهم
جزوه جامعه‌شناسی دین دکتر نادر سعیدی	صفحات ۱ الی ۴۴ (ابتدای جزوه تا مبحث: اسپنسر، دورکهایم و مکتب فونکسیونالیزم)	چهاردهم
جزوه جامعه‌شناسی دین دکتر نادر سعیدی	صفحات ۴۴ الی ۷۹ (تا مبحث اقتدار فرهوشی و عادی شدن نیروی فرهوشی)	پانزدهم
جزوه جامعه‌شناسی دین دکتر نادر سعیدی	صفحات ۷۹ الی ۱۱۷ (تا انتهای کتاب)	شانزدهم
	انجام و ارسال تکلیف چهارم	هفدهم
	امتحان پایان ترم (توضیح: تنها از مقطع نیم ترم دوم امتحان پایان ترم بعمل خواهد آمد.)	هجدهم

توضیحات در خصوص روش‌های مختلف محاسبه

این بخش شامل توضیحاتی در مورد نحوه محاسبه و استفاده از فرمول‌ها می‌باشد.

ردیف	شرح	فرمول
1	محاسبه میانگین	$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n}$
2	محاسبه واریانس	$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n-1}$
3	محاسبه انحراف معیار	$s = \sqrt{s^2}$
4	محاسبه ضریب همبستگی	$r = \frac{\sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x_i - \bar{x})^2 \sum (y_i - \bar{y})^2}}$
5	محاسبه ضریب تعیین	$R^2 = r^2$
6	محاسبه ضریب همبستگی پیرسون	$r_{xy} = \frac{\sum xy - \frac{\sum x \sum y}{n}}{\sqrt{(\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n})(\sum y^2 - \frac{(\sum y)^2}{n})}}$
7	محاسبه ضریب همبستگی رنک	$r_s = 1 - \frac{6 \sum d_i^2}{n(n^2 - 1)}$
8	محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن	$r_s = 1 - \frac{6 \sum d_i^3 + 3 \sum d_i}{n(n^2 - 1)}$
9	محاسبه ضریب همبستگی گام	$r_g = \frac{\sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x_i - \bar{x})^2 \sum (y_i - \bar{y})^2}}$
10	محاسبه ضریب همبستگی کنت	$r_k = \frac{\sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x_i - \bar{x})^2 \sum (y_i - \bar{y})^2}}$
11	محاسبه ضریب همبستگی پیرسون	$r_{xy} = \frac{\sum xy - \frac{\sum x \sum y}{n}}{\sqrt{(\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n})(\sum y^2 - \frac{(\sum y)^2}{n})}}$
12	محاسبه ضریب همبستگی رنک	$r_s = 1 - \frac{6 \sum d_i^2}{n(n^2 - 1)}$
13	محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن	$r_s = 1 - \frac{6 \sum d_i^3 + 3 \sum d_i}{n(n^2 - 1)}$
14	محاسبه ضریب همبستگی گام	$r_g = \frac{\sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x_i - \bar{x})^2 \sum (y_i - \bar{y})^2}}$
15	محاسبه ضریب همبستگی کنت	$r_k = \frac{\sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x_i - \bar{x})^2 \sum (y_i - \bar{y})^2}}$

هفته‌های ترم	فصول یا بخشهای مورد مطالعه	منبع مورد مطالعه
اول	مطالعه راهنمای درس و فصل اول: جامعه‌شناسی، علم جامعه	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
دوم	فصل دوم: پیدایش و رشد جامعه‌شناسی	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
سوم	فصل چهارم: فرهنگ، اجتماعی شدن و تداوم اجتماعی	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
چهارم	انجام و ارسال تکلیف اول	
پنجم	فصل پنجم: گروه اجتماعی	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
ششم	فصل ششم: نهادها و سازمانهای اجتماعی	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
هفتم	فصل هفتم: نابرابریها و طبقات اجتماعی	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
هشتم	انجام و ارسال تکلیف دوم	
نهم	امتحان میان ترم	
دهم	فصل یازدهم: شهرنشینی و جامعه صنعتی	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
یازدهم	فصل دوازدهم: هنجارها، ارزشها و انحرافات اجتماعی	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
دوازدهم	فصل سیزدهم: خانواده و خویشاوندی	کتاب مقدمات جامعه‌شناسی دکتر منوچهر محسنی
سیزدهم	انجام و ارسال تکلیف سوم	
چهاردهم	صفحات ۱ الی ۴۴ (ابتدای جزوه تا مبحث: اسپنسر، دورکهایم و مکتب فونکسیونالیزم)	جزوه جامعه‌شناسی دین دکتر نادر سعیدی
پانزدهم	صفحات ۴۴ الی ۷۹ (تا مبحث اقتدار فرهوشی و عادی شدن نیروی فرهوشی)	جزوه جامعه‌شناسی دین دکتر نادر سعیدی
شانزدهم	صفحات ۷۹ الی ۱۱۷ (تا انتهای کتاب)	جزوه جامعه‌شناسی دین دکتر نادر سعیدی
هفدهم	انجام و ارسال تکلیف چهارم	
هجدهم	امتحان پایان ترم (توضیح: تنها از مقطع نیم ترم دوم امتحان پایان ترم بعمل خواهد آمد.)	

پیشگفتار

انسان موجودی است اجتماعی و مدنی الطبع ، لذا روح کاوشگر و کنجکا و او از ابتدای ظهورش بر این کره خاکی، که بنا بر طبیعتش مقارن با زندگی اجتماعی اوست را نباید فارغ از کشت بذرهای تفکر اجتماعی دانست که رشد و نمو آن همانند سایر شاخه‌ها تفکر بشری و رشته‌های علوم، مستلزم حصول شرایط و عوامل مساعدی است که شاید اول بار در یونان سده‌های ششم و پنجم و چهارم قبل از میلاد فراهم آمده باشد. در این زمان متفکرین یونان معتقد بودند که وقوف بر احکام عالم هستی و قوانین و سنن حاکم بر طبیعت و اجتماع بشری برای انسان مقدور و ممکن میباشد و همین اعتقاد زمینه‌ساز ظهور علوم طبیعی و انسانی و تلاقی آن در فلسفه گردید.

فیثاغورث در اواخر سده ششم قبل از میلاد با بهره‌گیری از علوم ریاضی کسبه مصریان پایه‌گذار آن بودند اولین گامها را در مسیر نگرش علمی و منطقی مسائل جهان برداشت. در قرن پنجم قبل از میلاد بقراط آغازگر مطالعات طبیعی گردید. سوفسطائیان با جستجوی اصول و قواعد حقوقی دیگری که عامل آزادی و تساوی بیشتری باشد قیسود زمان را شکستند و هرودوت پدر علم تاریخ غرب با روش توصیفی وقایع، قوم‌نگاری (اتنوگرافی) را بنیان گذارد. سقراط با شعار "خودت را بشناس" افکار را بسوی علوم انسانی و اجتماعی که در حقیقت نوعی خودشناسیست سوق داد و شاگردش افلاطون با طرح مدینه فاضله و پیشنهاد اداره آن بوسیله فیلسوفان، مکتب ایده‌آلیسم اجتماعی و فلسفه سیاسی خاصی را عنوان نمود. ارسطو که آراء و افکارش تا تحقق رنسانس یعنی حدود دو هزار سال بر افکار متفکرین سایه افکنده بود به روشی تجربی و شیسوهای واقع بین تر که در عین حال مستند و مستظهر به بینش نظری و عقلی بود توسل جست و جامعه را متشکل از عوامل نامتجانس میدانست که تعادل و عدم تعادل و نتیجتاً تغییرات اجتماعی ناشی از آنست.

با انقراض تمدن یونان و الحاقش به امپراطوری روم و اشاعه دیانت مسیحی در مغرب زمین سنن و شیوه‌های فلسفی یونان دچار نظام قدری و جمود اصحاب مدرسه و قشربان مسیحی قرون وسطی گردیده و علوم انسانی و اجتماعی تحت الشعاع علوم الهی و شرعی و تحت تسلط کلیسا واقع شده و برای قرن‌ها خالی از ظهور متفکرانی بزرگ گردید.

مقارن همین ایام در مشرق زمین تمدن قدرتمند اسلامی با اعتقاد به اصول همبستگی سرنوشت فرد مؤمن و امت و سعادت دنیوی و اخروی و حفظ شخصیت فرد و جمع با شوق و شوری فراوان به علوم، فنون و صنایع ملل دیگر از جمله یونان روی آورده و به پیشرفتهای بزرگی در ریاضیات و طبیعیات نائل شدند و بمسائل فردی و جمعی و انسانی

توجه وافر مبذول داشتند که حاصلش ظهور دانشمندان و متفکرینی چون ابوعلی سینا ، ابوریحان بیرونی، ابونصر فارابی (۲۵۹ - ۳۲۹ هـ) دانشنده کتاب معروف " آراء اهل المدینه الفاضله " که معتقد به استقرار دولتی جهانی و حکومتی عمومی بود که میبایست بدست فردی با صفاتی خاص یا جمعی که دارای آن صفاتند اداره شود. این رشد که غربیها با ترجمه آثار او با فلسفه ارسطو آشنا شدند و این خلدون که در مقدمه کتابش بنام " العبر و دیوان المتبدا و الخبر فی ایام العرب و العجم و التبریر " با طرح نظریات و افکار اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی خود را در عداد پایه گذاران جامعه شناسی و فلسفه تاریخ قرار داد.

از اواخر قرون وسطی جوش و خروش مادی و معنوی از مشرق زمین و سواحل شمالی افریقا در مدیترانه به سواحل مقابل یعنی اروپا منتقل شد و آنان را وارد دوران - رنسانس یا نوزایش یعنی تجدید حیات علوم ، فنون ، صنایع و ادب نمود. توسعه علوم و فنون و صنایع باعث گسترش شهرها و رشد طبقه بورژوا یا سوداگر شهری در مقابل فتودالیه یا زمین داران بزرگ روستایی و ظهور مکتب اومانیزم (امانت انستان) گردید که این امر منتهی به پیدایش مذهب پروتستان که نوعی بازگشت به ارزشهای اصلی بنیادی دینت مسیح و خروج از تسلط دستگاه کلیسا بود گردید.

از این پس علوم دقیقه همچون ریاضیات ، هیئت و فیزیک بحد افکار و آراء و - کشفیات دانشمندانی چون کپلر و گالیله و کپرنیک و دکارت و نیوتون و پاسکال و علوم طبیعی بحد دانشمندانی چون لینه ، بوفن ، لامارک و داروین پیشرفتی عظیم نموده و توجه به علوم دقیقه و روش علمی در علوم انسانی نیز متداول گردید.

انقلاب کبیر فرانسه و افکار دانشمندانی چون ژان ژاک روسو منجر به تقویت مذهب اصالت فرد و نفی این باور که " امپراطوری ناشی از عنایت پروردگار است " گشته و لزوم حل مشکلات اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی را با استمداد از روش علمی آشکار نمود و بر این اساس علوم اجتماعی از گسترش روزافزونی برخوردار گردید.

علوم اجتماعی بمعنای اخص را معمولاً شامل علوم جامعه شناسی ، اقتصاد ، سیاست ، روانشناسی اجتماعی ، جمعیت شناسی و مردم شناسی اجتماعی میدانند که جامعه شناسی از جمله جوانترین این علوم است. اگر چه هنوز تعریف واحدی از جامعه شناسی مقبولیت عام نیافته ، گاه آن را مطالعه علمی جامعه انسانی بر مبنای مشاهدات سیستماتیک پدیده های متحول اجتماعی تعریف نموده اند. جامعه شناسی که ما را در درک روابط فیما بین فشارهای اجتماعی و تجارب فردی مدد می نماید اگر چه شامل مسائل متعددی است که علوم طبیعی با آنها مواجه نمیشوند ولی با این حال از همان روشهای معمول

در علوم تجربی به شکلی خاص استفاده مینماید. با وجود اینکه تاکید بر عینیت مطلق در مطالعات جامعه‌شناسی مقدور نمیباشد جامعه‌شناسان سعی می‌نمایند که بالاتریسین میزان عینیت را در مطالعات خود مورد توجه قرار دهند از میان بانیان جامعه‌شناسی بذکر نام اوگوست کنت جامعه‌شناس فرانسوی که استقلال جامعه‌شناسی را در کتاب " دوره فلسفه اثباتی " (۱۸۴۲ م) بعنوان علمی متکی بر مشاهده و تجربه اعلان نمود و هربرت اسپنسر انگلیسی که نظریه تکامل اجتماعی را در کتاب " اصول جامعه‌شناسی " مطرح کرد و امیل دورکیم که در کتاب " قواعد روش جامعه‌شناسی " پیش‌داوری و پیش-باوری را نفی نموده و عنوان می‌نمود که امر اجتماعی را باید درست بدانند یک شیئی مطالعه نمود اکتفا می‌نمائیم.

لازم بذکر است که جامعه‌شناسان اولیه چون مارکس و ماکس وبر و دورکیم بیشتر بمسائلی در ارتباط با نظامهای اجتماعی و تغییرات آنها پرداخته‌اند، در صورتیکه در جامعه‌شناسی کنونی که شامل رشته‌های متعددی گردیده است پدیده‌های اجتماعی منفردا نیز مورد بررسی و تحقیق واقع میشوند.

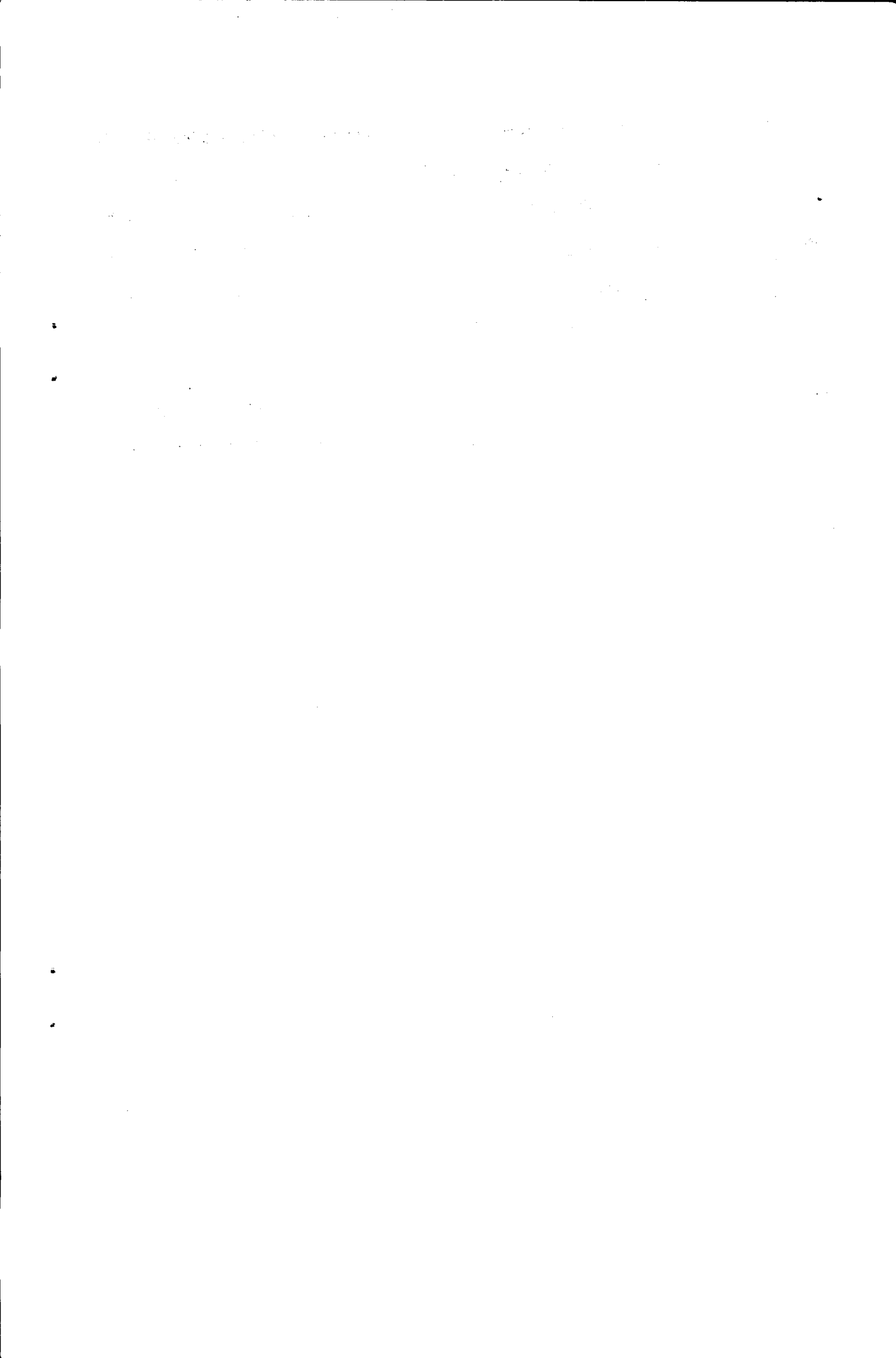
جامعه‌شناسی نیز همچون سایر رشته‌های علوم با توجه به تنوع وسیع پدیده‌های اجتماعی در مسیر طی مراحل تکوینی اش مطالعات خود را در محدوده رشته‌های تخصصی متعدد از عمق و گستردگی بیشتری برخوردار نموده است.

از اهم رشته‌های جامعه‌شناسی میتوان بذکر موارد زیر پرداخت :

جامعه‌شناسی عمومی ، جامعه‌شناسی شهری ، جامعه‌شناسی روستائی ، جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی (پاتولوژی اجتماعی) جامعه‌شناسی نژادی و قومی ، جامعه‌شناسی جنس و سن ، جامعه‌شناسی پرورشی ، جامعه‌شناسی دینی ، جامعه‌شناسی اقتصادی ، جامعه‌شناسی سیاسی ، جامعه‌شناسی جوامع مدرن ، جامعه‌شناسی وسائل ارتباط جمعی ، جامعه‌شناسی صنعتی ، جامعه‌شناسی ژنتیک ، جامعه‌شناسی تمدن های باستان ، جامعه‌شناسی معرفتی ، جامعه‌شناسی هنر ، جامعه‌شناسی زبان ، جامعه‌شناسی فرهنگی ، جامعه‌شناسی فلسفی ، جامعه‌شناسی اداری ، جامعه‌شناسی ریاضی ، مورفولوژی اجتماعی ، ...

در بررسی تاریخ تفکرات اجتماعی ضمن تشخیص نطه‌های فکری مختلف از جمله در میان جامعه‌شناسان معاصر میتوان جایگاه غالب آنها را در دو نطه فکری باز شناخت گروهی چون کارل مارکس معتقد به زیربنای اقتصادی در تحولات اجتماعی بوده و گروهی دیگر چون سوروکین که به اصالت مبانی معنوی در تحولات اجتماعی قائلند. اثبات تفکرات و بینشهای متفکرین اجتماعی معاصر منجر به تحقق دو جامعه جهانی شرقی و غربی که شامل اکثری از جوامع بشری است گردید اما همانگونه که قابل پیش‌بینی بود

با گذشت زمان و روشن شدن حقایق تاریخی و ارزیابی علمی نظریات گذشته و جهانی شدن علم و خروج آن از سیطره بلوکهای سیاسی بین المللی و بارز شدن ماهیت وحدت-بخش مودوعه در آن تعارض و تباین این دو قطب متدرجا کم گردیده حال بیا این روند به مدد دستاوردهای علمی در زمینه وسایل ارتباط جمعی در جهت تبادل فرهنگی و کاهش تعارضات اعتقادی، ارزشی و ایدئولوژیک سیر نموده و تحقق جامعه جهانی واحد را میسر خواهد نمود، و با آنکه با فزونی بحرانهای جهانی منبعت از جریانهای سیاسی متکی بر ایدئولوژیهای متعارض و ناتوان که به اشتعال نار تحصبات ملی، سیاسی، ایدئولوژیک و مذهبی می پردازند متعاقب تشنجات بی سابقه در سطح بین المللی جامعه بشری به صوب اضمحلال قطبهای متضاد و بالمال تحقق وحدتی بایدار حرکت خواهد نمود.

در بررسی و مطالعه تطبیقی نظریه‌ها و مکاتب جامعه‌شناسی با دیدگاه‌های جامعه‌شناختی ادیان جهانی را می‌توان مورد توجه قرار داد که از جمله آنها مبانی و اصول مطروحه در این مکاتب و نظریه‌هاست. علاوه بر آن شیوه‌های تحلیل پدیده‌های اجتماعی در نزد این مکاتب می‌باشد، که البته این شیوه‌ها مبتنی بر همان اصول و مبانی می‌باشند اما آنچه که در برخورد با پیروان مکاتب و نظریات مختلف بیشتر مشهود است شیوه تحلیل آنها از پدیده‌های اجتماعی است، لذا باید در مطالعه تطبیقی حداقل به این دو جنبه ناظر بود.

با توجه به ماهیت پدیده‌های اجتماعی و از آنجا که هیچیک از نظریه‌ها و مکاتب جامعه‌شناسی به تنهایی در نزد جامعه‌شناسان مقبولیت عام نیافته و نمی‌توانند ادعای جامعیت کامل در ارائه روش‌های قطعی بررسی‌های جامعه‌شناختی را داشته باشد و با توجه به اینکه جامعه‌شناسان در مسیر تکامل این علم ممکن است زوایایی را از جهت روش-شناختی مورد غفلت قرار داده و در تداوم این روند باز یابند و علاوه بر آن با وجود امکان تألیف و ادغام برخی از دیدگاه‌ها، محتمل است که با نظریه‌ها و مکاتب جدیدی نیز مواجه گردیم، از طرف دیگر جامعه‌شناسان در حال حاضر به‌خلاف پیشینیان خود در انقیاد یک مکتب باقی نمانده از همه دیدگاه‌ها در بررسی‌های اجتماعی خود استفاده می‌نمایند. اگرچه ممکن است برخی از جامعه‌شناسان، مکاتب جامعه‌شناسی را جمع‌پذیر ندانند؛ اما اکثریت ایشان بررسی ابعاد مختلف پدیده‌ای واحد را با توجه به دیدگاه‌های مکاتب مختلف امکان‌پذیر می‌دانند، لذا در مطالعه تطبیقی دیدگاه‌های جامعه‌شناختی امر مبارک با نظریه‌ها و مکاتبی که در علم جامعه‌شناسی تاکنون مطرح گردیده است چه از نظر اصول و مبانی و چه از دیدگاه شیوه‌های تحلیل پدیده‌های اجتماعی باید دقت نمود که در ورطه تنگ‌نظری دچار نگردیده، ابعاد، جوانب و کلیه شرایط و عوامل مؤثر در پدیده‌هایی که در آثار مبارکه مورد بررسی و تحلیل و تبیین قرار گرفته‌اند را در نظر آورده و در تطبیق اصول، مبانی، مفاهیم و معادینق جامع‌نگر و دقیق بود. بنا بر این نه صرف وجود موارد و جهات مشابه، نشانه تأیید این نظریه‌ها و مکاتب در امر مبارک است و نه شناخت وجوه تضاد و تغایر دلیلی بر رد اصول و مبانی و دیدگاه‌های تحلیلی آن مکاتب و نظریه‌ها می‌باشد. همان‌گونه که در بررسی، تبیین و تحلیل تحلیلیها و توجیهاات ظاهراً متفاوت در مورد امور و پدیده‌های مشابه در آثار مبارکه با استمداد از مفاهیمی چون شأن نزول و علت صدور، موضوع روشن می‌گردد؛ در بررسی و تحلیل پدیده‌های اجتماعی نیز باید به تفاوت بررسیها و تحلیلهای موردی، با اصول و شیوه‌های کلی توجه داشته باشیم؛ زیرا ممکن است که پدیده‌های مشابه از جهات، مناظر و ابعاد مختلف مورد توجه و بررسی قرار داده شوند؛ لذا در صورتی که فی‌المثل در آثار مبارکه به مضامینی حاکی از وجود دو جریان متضاد رشد و تکوین نظم بدیع جهان آرای الهی و مؤسسات و نهادهای آن به موازات انحطاط و اضمحلال نظامات کهنه و پوسیده بشری برمی‌خوریم، نباید آن را حاکی از تأیید تام دیدگاه‌های تضادگرایانه در امر مبارک بدانیم و یا بالعکس در برخورد با احکام، اصول، مبانی و آرمانهای اخلاقی و اجتماعی امر مبارک در نفسی تضاد و تنازع از قبیل مضامینی چون "تنازع بقا از خصائص عالم حیوان است و تعاون بقا از ویژگیهای عالم انسانی"، ما را دچار این توهم نماید که امر مبارک کلاً با دیدگاه‌های تضادگرایانه مخالف است. بر همین سیاق اگر امر مبارک بر کارکردهای اساسی نهاد دین در جامعه، همچون کارکردهای تربیتی، روان‌شناختی و عاطفی اجتماعی

و اقتصادی و امثال آن صحنه گذاشته و از جمله دلایل ظهور و تداوم ادیان را ایفای این کارکردها بدانند نباید این مطلب را حاکی از انطباق تام دیدگاههای تحلیلی جامعه‌شناختی امر مبارک با دیدگاههای مکتب‌فونکسیونالیزم بدانیم و یا بالعکس اگر برخی از آثار مبارکه حاکی از ظهور ادیان الهی در میقاتی معین و برحسب مقدرات الهی باشد نباید آن را دلیل نفی کامل دیدگاههای مکتب‌فونکسیونالیزم در امر مبارک تلقی نمائیم. ذکر مثالهای مختلف از آثار مبارکه در تأیید یا نفی دیدگاههای جامعه‌شناسی امکان‌پذیر است به این معنی که شاید بتوان راجع به اکثر این مکاتب مواردی را در تأیید و یا در نفی همان مکتب در آثار مبارکه بازیافت و این تفاوت حاکی از این امر است که هم علم جامعه‌شناسی و مکاتب آن هنوز به مراتب کمالیه و وحدت‌نظر نسبی و مطلوب‌خود نرسیده‌اند و هم از طرف دیگر پدیده‌های اجتماعی به لحاظ ماهیتشان متأثر از زمان و مکان و سایر شرایط اجتماعی بوده و بررسی آنها مستلزم نگرشی جامع‌الاطراف می‌باشد؛ بنا بر این برخورد با موارد خاص تحلیلی و تبیین پدیده‌های اجتماعی در آثار مبارکه نباید تعمیم داده شود و تشخیص خطی‌توسط کلی‌دیدگاههای جامعه‌شناختی امر مبارک در صورتی که مقدور و مطلوب باشد موکول به بررسی‌های دقیق و عمیق و گسترده آثار مبارکه توسط نهادهای ویژه در ظل هدایت‌های مرکز جهانی خواهد بود؛ لذا طرح این سؤال با هدف ایجاد اشتیاق و تکاپوی دانشجویان در تشخیص وجوه اشتراک و افتراق دیدگاههای جامعه‌شناختی امر مبارک با مکاتب جامعه‌شناسی از طریق مطالعه آثار مبارکه بوده نه تعمیم و صدور احکام کلی بر مبنای این یافته‌های مبتنی بر مطالعات موردی و پراکنده؛ باشد که این تکاپو هم در مطالعه عمیق‌تر آثار مبارکه و هم در فهم بهتر مفاهیم جامعه‌شناسی و شناخت معادیق آن مفاهیم از متن جامعه و از میان متون کتب اجتماعی، مؤثر افتد.

" تکالیف نوبتی درس مبانی جامعه‌شناسی "

تکلیف اول (مهلت ارسال تا پایان هفته چهارم)

- ۱ - به سوالات زیر در خصوص پدیده اجتماعی پاسخ دهید:
 - الف - پدیده اجتماعی چیست ، رابطه آن را با جامعه‌شناسی توضیح داده ، سه مورد از پدیده‌های اجتماعی را بنویسید .
 - ب - عید نوروز از جمله پدیده‌های اجتماعی جامعه ایران است خاثل و ویژگیهای آن را با توجه به ویژگیهای عمده پدیده‌های اجتماعی توضیح دهید .
- ۲ - سه مورد از موارد وجوه اشتراک و افتراق دیدگاه‌های امر مبارک با مکاتب جامعه‌شناسی را با استناد به آثار مبارکه (ضمن بیان ماخذ) بررسی نمایید .
توضیح : موارد وجوه اشتراک و یا افتراق می‌تواند مربوط به یک یا چند مورد از مکاتب مطروحه در کتاب باشد .
- ۳ - عوامل اجتماعی کردن کدامند ؛ شرایط فردی موثر در سهولت و صعوبت اجتماعی شدن چیست ؛ اجتماعی شدن وابسته به چه عواملی می‌باشد ، این عوامل را توضیح دهید .
- ۴ - اصطلاح شستشوی مغزی چیست ؛ پدیده فاصله نسلیها را با ذکر دو مورد از مظاهر و نمودهای تحقق پدیده فاصله نسلیها توضیح دهید .
- ۵ - فرهنگ چیست ؛ تاخر فرهنگی ، سرمایه فرهنگی و انواع آن را اختصاراً توضیح داده ؛ سه مورد از پاره‌فرهنگ‌های را که در آن قرار دارید ، بنویسید .

تکلیف دوم (مهلت ارسال پایان هفته هشتم)

- ۱ - مفاهیم: انجمن، جماعت، قوم‌مداری را اختصاراً توضیح داده ؛ ضمن تعریف رفتار گروهی و انواع آن؛ با توجه به تحلیل دورکیم، توضیح دهید چرا خودکشی در میان جوامع صنعتی و مجردین بیش از اجتماعات کشاورزی و متاهلین است؟
- ۲ - مفاهیم: بوروکراسی، بوروکرات، تکنوکراسی، تکنوکرات، سازمان اجتماعی، ساخت سازمانی، قانون آهنین حکومت متنفذان را هر یک حداکثر در ۳ سطر توضیح دهید و رابطه انجمن و نهادهای اجتماعی را بنویسید .
- ۳ - با انتخاب یک نهاد اجتماعی ویژگیهای خاص نهادهای اجتماعی را در نهاد انتخابی خود با ذکر مثال‌هایی (به استثنای مثالهای کتاب) مشخص نموده، توضیح دهید .

- ۴ - مفاهیم: (قشربندی، طبقه، پایگاه، نقش) اجتماعی را با ذکر مثال برای هر مورد حداکثر در ۳ سطر توضیح داده، با توجه به دلایل موافقین و مخالفین طبقه اجتماعی دیدگاه دیانت‌بهائی را با استناد به آثار مبارکه در این مورد، بنویسید.
- ۵ - مفاهیم: تحرک اجتماعی، تحرک افقی، تحرک عمودی، فقر مطلق و فقر نسبی را توضیح داده؛ با بررسی اجمالی وضعیت شغلی خودتان و یا یکی از اعضای خانواده مختصراً توضیح دهید که فرد مورد نظر در طول زندگی شغلی دارای چه نوع یا انواعی از تحرک اجتماعی بوده است؟

تکلیف سوم (مهلت ارسال تا پایان هفته سیزدهم)

- ۱ - انواع نظریه‌های ساخت محیطی جامعه شهری را توضیح داده، ضمن تهیه نقشه شهر محل سکونت خود و یا ترسیم کلیات آن، بنویسید که با توجه به این نقشه ساخت درونی شهر شما به کدامیک از نظریه‌های سه‌گانه نزدیکتر است.
- توضیح: جهت تهیه نقشه می‌توانید به شهرداری، استانداری، فرمانداری محل سکونت خود مراجعه فرمائید و یا از کتاب جغرافیای سال دوم دبیرستان (نظام جدید) که در مورد جغرافیای هر شهر به چاپ رسیده استفاده کنید.
- ۲ - ویژگیهای: جامعه صنعتی، جامعه فوق صنعتی، اقتصاد سنتی، اقتصاد نوپسین و تمدن فراغت را توضیح داده، شرایط تحقق جامعه صنعتی را بنویسید.
- ۳ - مفاهیم: کلیشه‌سازی، برجسب‌زنی، اصلاحات ساختی، اصلاحات تعادلی و نظارت اجتماعی را با ذکر مثال برای هر مورد تعریف نموده و عوامل نظارت اجتماعی را نام ببرید.
- ۴ - شرایط مساعد برای تداوم ازدواج‌های توأم با خشنودی و موفقیت‌مطروح در کتاب را با توجه به دیدگاه‌های امر مبارک مقایسه کنید.
- ۵ - اصطلاحات: خانواده، خانوار، خویشاوندی و ازدواج را تعریف نموده، با توجه به ملاکهای طبقه‌بندی انواع خانواده، بررسی نمائید که خانواده شما یا یکی از خانواده‌های مورد شناسائیتان واجد کدامیک از این خصوصیات می‌باشد.

تکلیف چهارم (مهلت ارسال تا پایان هفته هفدهم)

- ۱ - هر یک از موارد زیر را حداکثر در ۵ سطر توضیح دهید:
- الف - سه رویکرد مختلف در مورد حیطة جامعه‌شناسی دین
- ب - نظریه مکتب‌روشنگرایی
- ج - نظریه مکتب‌رومانتیک

- ۲ - نظریات: " هگل" و " فوئرباخ" را در مورد خدا و مذهب مقایسه نموده، اختصارا توضیح دهید.
- ۳ - نظریات: " مارکس"، " دورکیم" و " ماکس وبر" را راجع به عملکرد دین اختصارا توضیح داده، وجوه اشتراک و افتراق آنها را بنویسید.
- ۴ - نظریات مختلف جامعه‌شناسان را در خصوص علل افزایش بنیادگرایی مسیحی در آمریکا اختصارا توضیح دهید.
- ۵ - ابعاد مختلف تدین و تمسک را از دیدگاه " استارک" اختصارا توضیح داده و فرآیندهای مختلف حفظ تمسک و تعهد افراد نسبت به گروه را با توجه به نظریه " کنتر" بررسی نموده اختصارا توضیح دهید.